

# Samráðingarnar um stjórnarskipanarmálið

**Flokkanna stjórn**

Av P. M. Dam

Orsakað av mini Bretlandsferð kundu vit fyrst hin 10. 3. 46 seta fram hesar viðmerkingar til ríkisstjórnarnevndaruppskotið:

## BEMÆRKNINGER

*til det af den danske Delegation i de dansk-færøske Forhandlinger om Færøernes fremtidige Stillings fremsatte Forslag af den 25. 2. 1946.*

### Til 1:

Det færøske Socialdemokrati har Rigsfællesskab med Danmark paa sit Program. Partiet kan derfor tiltræde Punktet. Dog tages det Forbehold, at der i Grundloven indføjes de for Færøernes Hjemmestyre med Lovgivningsmagt for særlige færøske Anliggender nødvendige Bestemmelser.

### Til 2:

Kan tiltrædes som naturligt og de mokratisk.

### Til 3:

Kan tiltrædes som et Kompromissforslag. Det bemærkes, at Flagfrihed har altid været det færøske Socialdemokratis Standpunkt. Naar vort Parti i sit principale Forslag til en Selvstyreordning paa Færøerne har holdt paa, at de færøske Skibe skal bruge færøsk Flag, er Grunden den, at man havde den Forstaaelse af Skibets Flagførselsregler, at et Skib ikke kunde vælge frit vedrørende hvilket Flag, det ønsker at gøre Brug af.

Er det foreneligt med sædvanlige Flagregler, at det skal staa de respektive færøske Skibe frit, hvilket Flag, dansk eller færøsk, de fører, har vi ingen principielle Vanskeligheder med at gaa med dertil.

### Til 4:

Henstillers, at man giver en nærmere Omtale af de antydede Begrænsninger for det færøske Sprog.

Vi kan iøvrigt slutte os til Th. Petersens Udtalelse om Ønskeligheden af, at alle de til Brug paa Færøerne nødvendige Blanketter forfattes paa færøsk Sprog. Vi har dog intet at indvende imod, at en Dansker, f. Eks. en Embedsmand paa Færøerne i sin Tale og personlig Affattelse af Skrivelser gør Brug af sit Modersmaal, Dansk, som forstaaes af alle Færinger, idet han, i hvert Fald til at begynde med, er bedst i Stand til at præcisere sit Standpunkt og sine Meninger paa Dansk. Vi kan dog ikke undlade at forudsikse den Bemærkning, at en Dansker, der tænker paa at bo en kortere eller en længere Tid paa Færøerne, af Hensyn til Opnaelsen af den intimeste Kontakt med det brede Lag af Befolkningen vil gøre meget klogt i hurtigst muligt ikke blot at lære sig at forstaa færøsk Sprog i Tale og Skrift, men ogsaa at det Sprog, som Folket, som han er sat til at tjene og leve iblandt, gør Brug af i dets daglige Liv.

### Til 5:

Et af det færøske Socialdemokratis Hovedprogrampunkter har været og er det fremdeles, at Færøernes Lagting skal have Lovgivningsmagt paa alle specifikke færøske Omraader, hvor den danske Stat ikke har økonomiske Udgifter, og hvor man fra færøsk Side ønsker at overtage det fulde økonomiske og administrative Ansvar.

Forslaget om, at Færøernes Lagting skal kunne udstede Retsregler kan ikke opfylde dette Krav, medmindre de af Lagtinget givne Retsregler over for Domstolene har samme bindende Kraft som Love, og de ikke, saafremt de er forenlig med Grundloven og ikke griber ind i Danskeres statsborgerlige Interesser i det egentlige Danmark, kan omstodes eller aftages af den danske Rigsdag og den danske Konge, og medmindre de omfatter alle paa Færøerne værende Omraader, baade hvor der findes allerede gældende Regler, Forskrifter og Love, og hvor saadanne ikke findes.

Man maa saaledes med Ikraftsættelse af Retsregler kunne supplere den sociale Forsørgsordning saa vel som bestemme sig til helt at overtage det økonomiske administrative Ansvar for den, saafremt man maatte finde det for formaalstjenligt,

ændre Reglerne og Lovene for det færøske Landbrug (selvfølgelig uden Udgift for Staten) og indføre de for Landbrugets Fremme nødvendige Reformers af saa vel økonomisk som retslig Karakter, herunder Udskiftning, eventuel Ekspropriation i Forbindelse med en Opdykningsplan m. m.,

ændre gældende Bestemmelser vedrørende Fiskeriet omkring Færøerne, indføre, om nødvendigt, nye Bestemmelser vedrørende baade selve Fiskeriet, de paa Færøerne hjemmehørende Skibes Virksomhed inden for som uden for Soterritoriet,

indføre supplerende Bestemmelser og Nyskabelser paa Skolevæsenets Omraade,

træffe bindende Bestemmelser vedrørende Elektrificering af vore Øer, bestemme vedrørende Nationalisering af Bankvæsenet, større Grene indenfor Handels- og Erhvervslivet,

bestemme vedrørende en planøkonomisk Industrialisering af Færøerne i saa stor Udstrækning, som det kan lade sig gøre,

bestemme vedrørende Arbejds- og Lønforhold paa Færøerne,

bestemme vedrørende vor Undergrund og Udnyttelse af dens Muligheder,

kort sagt gennemføre et Hjemmestylt alle Vegne paa Færøerne, hvor Lagtinget maatte bestemme sig til at overtage det fulde økonomiske, administrative og moralske Ansvar. O.S.V. o.S.V.

Den danske Rigsdags Delegering af sin Myndighed til Lagtinget til at skrive Retsregler maa med andre Ord i Realiteten betyde det samme som Lovgivningsmyndighed til Lagtinget paa foran antydede Omraader. Særlig vigtig er den ubeskaarne Bestemmelssæt med Hensyn til at skaffe det Offentlige, Lagtinget og Kommunerne, de nødvendige Indtægter. Her drejer det sig ikke blot om Omfanget af og Formen for den direkte Beskatning til Færøernes Lagting og de færøske Kommuner, men ogsaa om at kunne gøre Brug af andre Indtægtsveje som Indførelsen af Told, Stempelskat, Oprettelse af et særligt færøsk Lotteri o. a., saafremt Lagtinget maatte finde det paakrævet til Løsning af de forskellige økonomiske saa vel som kulturelle Opgaver, der trænger sig paa.

### Til 6:

Henstillers, at det nærmere redegøres for, hvorfor »Grundloven, Finansloven og andre Love«, der skal gælde for Færøerne, ikke kan falde ind under Reglen om Forelæggelse for Lagtinget, forinden de træder i Kraft ogsaa for Færøernes Vedkommende, idet det forekommer os for aldeles nødvendigt, at f. Eks. Ændringer i Grundloven maa accepteres af Færøernes Lagting paa det færøske Folks Vegne, forinden de kan gøres gældende for Færøerne.

Hvilke Love tænkes der paa foruden Grundloven og Finansloven?

### Til 7:

Jfr. sidste Stykke i Bemærkningerne til Stk. 5.

### Til 8:

Accepteres.

### Til 9:

Saafremt det teknisk kan lade sig gøre, foreslaas, at Nationaliteten defineres som »Føroyingur« med »Dansk Statsborger« i Parantes.

### Til 10:

Forekommer os at være mere opportunt og indebærende mindre Fare for Misforstaaelser og Komplikationer, at man lader de særlige færøske Omraader administreres af et særligt færøsk Organ (Landsstjórnini), medens alle Fællesanliggenderne passende kunde administreres af et Fællesraad, hvis færøske Medlemmer helst bør være valgt iblandt Landsstyrelsens Medlemmer for derved at kunne opnaa en vis Kontinuitet og Overensstemmelse mellem de to administrerende Organer.

Vi finder det ellers for mere demokratisk, at et saadant Raad som det af den danske Delegation foreslaaet selv vælger sin Formand ud af sin Midte, end at den bliver udnævnt af Kongen.

### Til 11:

Færøernes Socialdemokrati har det paa sit Program at have Politisk og Retsordning fælles med Danmark. Med Hensyn til Politimesterens og Dommerens Ansættelse vilde vi finde det for naturligt, at der gaves et færøsk Organ en Indstillingsret.

Med Hensyn til Postvæsenet, Fyrvæsenet og Folkekirkens Præster bemærkes, at det er vort Partis principielle Stilling, at Lagtinget ogsaa paa disse Omraader skal have Ret til at overtage det fulde økonomiske, administrative og moralske Ansvar. Men saalænge der ikke foreligger en Lagtingsvedtagelse derom, forbliver det ved den nuværende Ordning.

### Til 12:

Tiltrædes.

### Til 13:

Tiltrædes under Forudsætning, at »Medvirkning« har en meget rummelig Fortolkning f. Eks.

- 1) Der ansættes en Færing i Udenrigsministeriet som Raadgiver i særlige færøske Anliggender.
- 2) Mulighed for Ansættelse af Attachéer, som er særlig godt kendt med færøske Forhold, ved danske Konsulater.
- 3) Ret til at ansætte særlige færøske Handels og Erhvervsrepræsentanter i de Lande, hvor Færøerne har store Handels og Erhvervsinteresser.
- 4) Ret til at udsende særlige Forhandlingsdelegationer til Lande, hvor man paa Færøerne har store Handels og Erhvervsinteresser, for paa Færøernes Vegne at oprette særlige Kvota-, Handels- og Erhvervsoverenskomster, dog saaledes at Overenskomsterne skal godkendes af det danske Ministerium (Udenrigsministeriet).

Det er i Overensstemmelse med vort Program, at Færøerne iøvrigt med Hensyn til de udenrigske Forhold repræsenteres af Danmark.

København, den 10. 3. 1946.

P. M. Dam. J. Fr. Oregaard.  
(Framhald).

## Stevnuskrá fyri Jóansøkustevnuna i Vági 1946

### Jóansøkuaftan:

- Kl. 11 Gudstænasta
- Kl. 3 Fótólur
- Kl. 5 Hondbóltnr
- Kl. 7 Kappróður

### Jóansøkudag:

- Kl. 12 Kapprenning
- Kl. 1 Kappsvimjing
- Kl. 3 Fótólur
- Kl. 4<sup>30</sup> Hondbóltnr
- Kl. 6 Fólkafundur

Luttakarar í kappsvimjing, kapprenning og kappróðri tekna seg hjá málráð nr. 47 áðrenn 21. juni.

Vágur, 1. juni 1946.

Jóansøkuvendin.

Lýsið